



# Cuntrada 2020 – concept directiv

Concept directiv da l'UFAGC per la Natira e la Cuntrada

En il rom dal project «Cuntrada 2020» èn elavuradas las suandantas publicaziuns:

UFFIZI FEDERAL D'AMBIENT, GUAUD E CUNTRADA 2003: Landschaft 2020 - Erläuterungen und Programm, Synthese zum Leitbild des BUWAL für Natur und Landschaft, Berna (en tudestg e franzos).

STREMLOW, M.; ISELIN, G.; KIENAST, F.; KLÄY, P.; MAIBACH, M. (2003): Landschaft 2020 - Analysen und Trends, Grundlagen zum Leitbild des BUWAL für Natur und Landschaft. BUWAL Schriftenreihe Umwelt 352. Berna (en tudestg e franzos).

Internet: [www.umwelt-schweiz.ch](http://www.umwelt-schweiz.ch) > Fachgebiete > Landschaft > Landschaft 2020



# La bellezza e la diversità da las cuntradas... ...na sa chapeschan betg da sasez.

## I dovra l'engaschament da nus tuts.

Il concept directiv «Cuntrada 2020» è la strategia da l'Uffizi federal d'ambient, guaud e cuntrada a favur da la natira e da la cuntrada. El preschenta ina visiun da l'evoluziun da la cuntrada fin a l'onn 2020 che s'orientescha a las finamiras dal svilup durabel. La finamira è da segirar a lunga vista tant noss agen bainesser sco era quel da las 45'000 spezias d'animals e da plantas, cun las qualas nus partain in spazi da viver cuminaivel.

Il concept directiv è in document strategic da referenza per tut las decisiuns da l'UFAGC. El serva a la collavuraziun cun ils servetschs da la confederaziun e dals chantuns, sco era cun las associaziuns, las instituziuns da perscrutaziun e da furmaziun, e las gruppas ch'utiliseschan la natira e la cuntrada. Cun il project «Cuntrada 2020» ademplescha l'UFAGC in mandat dal cussegl federal (mesiras da la confederaziun davart la politica da la planisaziun dal territori, program da realisaziun 2000-2003).

L'UFAGC s'engascha per cuntradas vitalas ed empernaivlas, accessiblas a l'uman. Il svilup miaivel da la natira e da la cuntrada e, nua che quai è necessari, lur protecziun furman era en il futur ina contribuziun impurtanta per la qualidà da la vita, per la recreaziun e l'utilisaziun duraivla da las resursas naturalas. Ensemen cun las differentas gruppas d'utilisaders vegn plinavant cuntinuà ed approfondà il dialog instradà cun il concept «Cuntrada svizra» (CCS).

  
Philippe Roch  
directur

## Tge è la cuntrada?

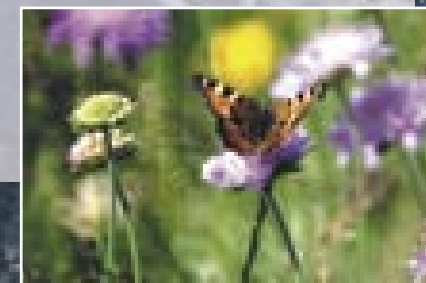
La cuntrada cumpiglia tut quai ch'ins pertschaiva e resenta en in spazi (tenor la Convenziun europeica da la cuntrada ed il concept «Cuntrada svizra» CCS). Il concept directiv «Cuntrada 2020» rinviëscha a la stretga interacziun tranter l'uman ed il spazi.



### La cuntrada pon ins cumparegliar cun ina poesia.

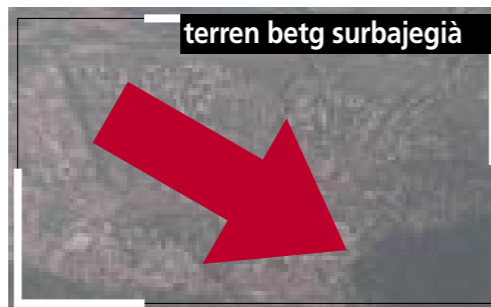
Ina poesia sa cumpona da bustabs e da singuls peds, cumparegliabels als elements natirals e culturals d'ina cuntrada ed als abitadis en quella. Ils process natirals e las influenzas socialas han effect sin la cuntrada tenor reglas analogas a reglas grammaticalas. Ma ina poesia è dapli che la summa da bustabs, peds e reglas. Ella transmetta in messadi, ella cuntegna in senn, e pir cura che nus pruvain da

la chapir sa revelescha sia vaira dimensiun. E sco la poesia pertschavain nus la cuntrada pir tras noss'interpretaziun conscianta u inconscianta, tras ils sentiments cun ils quals nus la contemplain. Uschia s'unescha nossa percepziun da singuls elements ad in entir.



# La cuntrada tranter ier e damaun

Nossa cuntrada actuala è caracterisada per gronda part tras la cultivaziun e l'urbanisaziun da la terra e la lavur da las generaziuns precedentas. Las profundas midadas tecnicas, socialas ed economicas dals davos decennis han chaschunà ina pressiuin cuntinuanta sin las basas vitalas natiralas. Las tendenzas observadas mussan che la qualidà da las cuntradas e dals spazis da viver pegiureschan pli e pli. (Cf. Landschaft 2020 - Analyse und Trends)



È quai la cuntrada, en la quala nus e noss uffants vulain viver en il 21avel tschientaner?

L'UFAGC ha in'otra visiun.

L'onn 2020 viva la cuntrada. La populaziun è conscienta che l'uman è be ina part da la natira. En nossas cuntradas diversifitgadas e vitalas abitan passa 45'000 spezias d'animals e da plantas e contribueschan al bainesser corporal e spiertal da l'uman. En questa visiun d'ina cuntrada vitala sa fa valair in svilup che s'orientescha als princips da la durabilitad.

Il concept directiv «Cuntrada 2020» illustrescha cun finamiras da qualidà concretas il stadi giavischà da l'UFAGC per l'onn 2020. Sin questa basa fundescha l'UFAGC ina politica globala da la natira e da la cuntrada repartida en otg champs d'acziun. Ils elements dal program inditgeschan co che questa politica vegn messa en vigur.



## Utilisaziun duraivla da la cuntrada – vivonda sanadaivla per corp ed olma

Las cuntradas reflecteschan il svilup da la cultivaziun dal terren e da las modas da viver da l'uman. La cuntrada rurala na serva betg mo a la produenziun da vivonda, ma er a la recreaziun ed a l'identificaziun cun il territori. Era las generaziuns futuras duain pudair cuntentar quests basegns viduals e nus stuain las seguirar spazis libers adequats. Ina rolla centrala gioga en quel regard l'explotaziun agricola e forestala che respecta las cundiziuns localas. La diversidad dals spazis natirals vegn a permetter a la Svizra da mantegnair vinavant in ritg mosaic da cuntradas culturalas.



Finamiras da qualidad

Elements dal program

Las caracteristicas regionalas dal gaud èn preservadas u restan visiblas. Lur funcziuns èn garantidas en moda duraivla.

Il gudogn da l'agricultura da muntogna sa basa sin products da qualidad, prestaziuns d'interess public ed activitads complementaras.

L'economia d'alp è adattada a las caracteristicas da la cuntrada ed a la capaciad dals ecosistems.

La selvicultura respecta la natira; ils urs dals gauds èn structurads.

Tut ils manaschis purils furneschan las prestaziuns ecologicas pretendidas; ina part decisiva dals manaschis pratitgescha l'agricultura biologica.

Terrens da qualidad èn reservads en dumber e qualidad suffizienta per l'utilisaziun duraivla.

1.1 Avair en egl la gestiun durabla da la cuntrada agricula e forestala fundada sin ina politica d'utilisaziun integrada.

1.2 Pratitgar sin l'entira surfatscha forestala ina selvicultura natirala e promover la creaziun da reservats forestals.

1.3 Promover la gestiun durabla da la cuntrada en l'agricultura ed en l'economia d'alp.

1.4 Realisar la cumpensaziun ecologica en l'agricultura.

## **La Svizra – ina metropola verda ed in mosaic attractiv da zonas urbanisadas e spazis betg surbajegiads**

Pli che dus terzs da la populaziun svizra viva en citads ed aglomeraziuns; il svilup e l'utilisaziun da las zonas surbajegiadas merita nossa atenziun speziala. L'idea directiva d'ina «metropola verda svizra» pretenda ina nova moda dad ir enturn cun noss spazis da viver e noss spazis economic. L'onn 2020 è la Svizra ina «metropola verda» fitg variada, d'alta qualitat estetica e da gronda valor ecologica. Mintga citad e mintga aglomeraziun furma ses agen maletg e l'atgna diversidad culturala ed ecologica. Las zonas natiralas contribueschan a la valor estetica dal territori.



Finamiras da qualidad

Elements dal program

Zonas pitschnas e pli grondas en vischinanza da las citads vegnan surlaschadas al liber svilup da la natira.

En lur ambient d'abitar chattan ils umans oasas da quietezza.

Las surfatschas da cumpensaziun ecologica a l'intern dals abitadis èn diversifitgadas e colliadas ina cun l'otra.

Tranter ils spazis abitads datti zonas betg surbajegiadas, ils cunfins d'abitadi èn cleramain visibels.

L'urbanisaziun sa concentrescha en tscherts lieus. Ella sa sviluppescha entaifer in ambient gia surbajegià e senza sfarlattar il terren.

2.1 Rinforzar la cooperaziun en la politica da la planisaziun dal territori.

2.2 Integrar ils aspects da la natira e da la cuntrada en la nova politica d'agglomeraziun da la confederaziun; elavurar surtut in plan da las zonas che duain restar libras da construcziuns.

2.3 Elavurar in concept per la cuntrada, il sport ed il turissem.

## **Aua è vita – ils curs d'aua èn las arterias da nossa cuntrada**

Aua è vita. Senza aua na dessi naginas plantas, nagins animals e nagins essers umans. En vischinanza da l'aua èn naschidas e sa sviluppadas grondas civilisaziuns e culturas. L'aua gioga ina rolla essenziala en nosssa economia e nosssa cultura. Ella è ina via da comunicaziun impurtanta. Ils lais, ils currents ed ils flums èn anc adina las arterias da vita da nosssa cuntrada. Els ston damai pudair disponer d'in spazi suffizient e d'ina pussaivladad da regeneraziun.





Finamiras da qualidad

Elements dal program

Il curs d'aua e lur rivas èn furmads a moda natirala u quasi natirala.

Flums ed uals disponan d'in spazi suffizient.

La qualidad da l'aua da flums ed uals è buna, las spezias indigenas sa sviluppan conform a lur spazis da derasaziun natirals.

Il nivel d'aua da flums e d'uals è suffizient; lur deflussiun ed il transport da material solid èn tant sco pussaivel natirals.

3.1 Laschar avunda spazi als curs d'aua.

3.2 Realisar las pretensiuns formuladas en il concept directiv davart la gestiun natirala dals curs d'aua.

3.3 Sensibilisar il public per la valur dals curs d'aua sco elements centrals da bieras cuntradas ruralas.



## **Rait verda svizra – per dar spazi a plantas ed animals**

Las plantas ed ils animals fan da la terra in planet vivent. Dar spazi a la natira è in segn da respect envers la creaziun, da la quala nus umans essan sulettamain ina part. Ina rait verda svizra pretenda in cumportament responsabel envers ils spazis vitals da nosa ritga fauna e flora.



Finamiras da qualidad

Elements dal program

I dat in dumber sufficient da grondas surfatschas protegidas reservadas a la natira.

Las zonas nua che la cultivaziun dal terren n'è betg pli pussaivla per raschuns economicas, pon vegnir surlaschadas al liber svilup da la natira.

Las surfatschas da cumpensaziun ecologica cumpletteschan e collian ils biotops e pon servir a la zona protegida sco zona da plimatsch e sco spazis per retegnair l'aua en cas d'auas grondas.

Il elements da cuntrada ed ils spazis vitals nunremplaz-zabels vegnan mantegnids.

Ils biotops protegids contribueschan a moda decisiva al mantegniment da la diversidad da las spezias e dals spazis vitals. Els èn colliads in cun l'auter.

En tut las regiuns preservan reservats forestals las societads vegetalas e las furmas dal gaud che han in'impurtanza particulara per la diversidad da las spezias e da la cuntrada.

4.1 Conservar las perditgas da l'istorgia da la terra (geotops).

4.2 Organisar la protecziun da las spezias e fixar las prioritads en in concept.

4.3 Cuntinuar cun la protecziun dals biotops sin plaun naziunal ed internaziunal.

4.4 Promover la creaziun da parcs natirals e da parcs da la cuntrada.

4.5 Meglierar ils spazis vitals quasi natirals en las zonas abitadas.

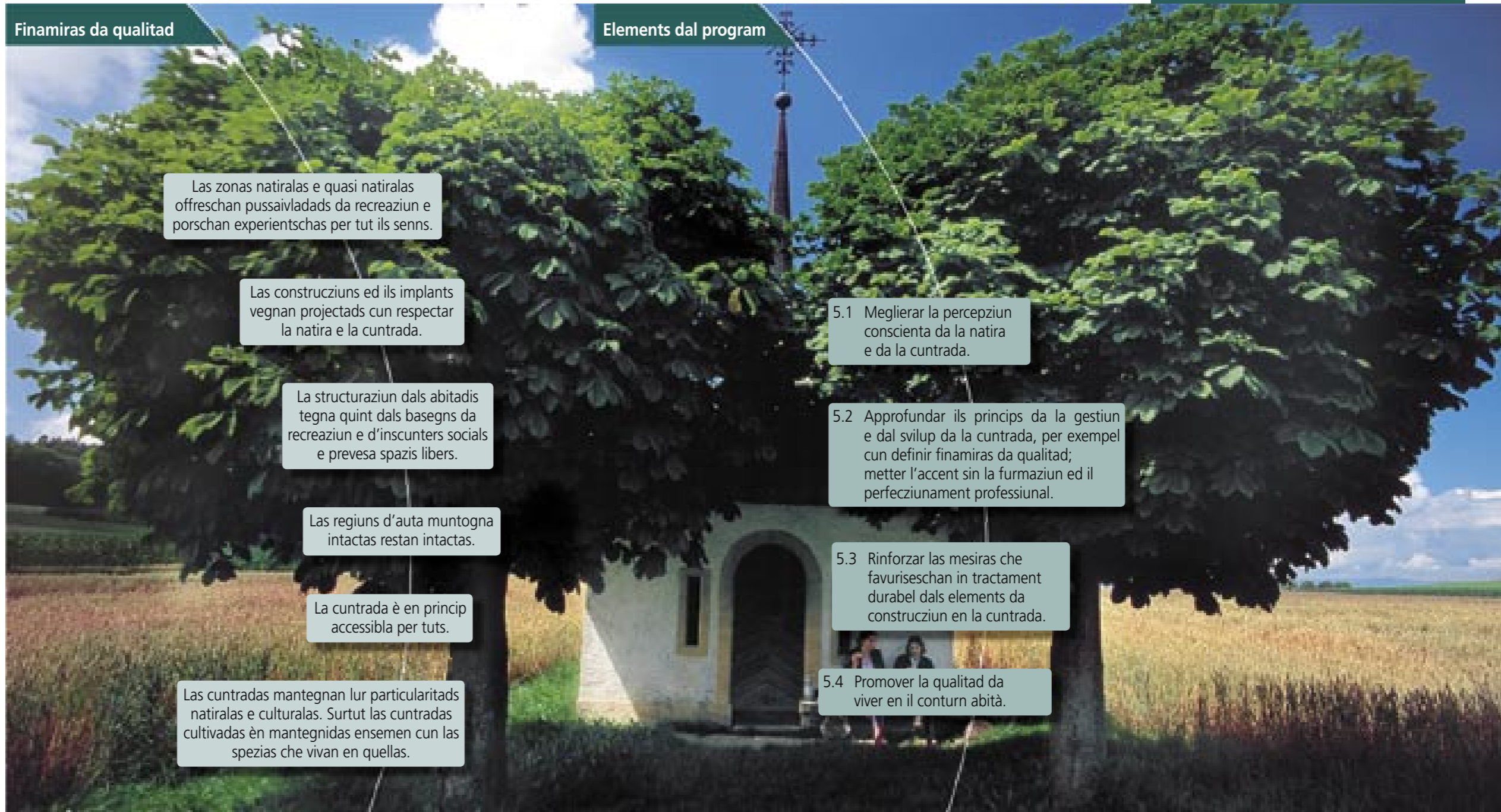
4.6 Finir ed applitgar il project da la «Rait ecologica naziunala» (REN).

4.7 Meglierar la permeabladad da las infrastructures da traffic.

## **Bandischar la monotonia – scuvrir la diversidad**

Ina natira intacta e la bellezza da la cuntrada cultivada n'èn nagins bains evidents, era sch'els vegnan oz savens considerads sco tals. Las cuntradas culturalas diversifitgadas èn sa furmadas pir en il decurs dals tschientaners. Ellas èn damai la memoria spaziala da nosssa societad ed impurtantas per preservar l'identidad. La relaziun persunala cun la cuntrada è plinavant impurtanta per noss bainesser corporal e spiertal. La protecziun ed il svilup precaut da la natira e da la cuntrada gidan a garantir era per il futur in'exploraziun duravla da products natirals sco peschs, selvaschina e bulieus, e regiuns stimulantas, nua che l'uman chatta quietezza e recreaziun. Cuntradas plaschaivlas e diversifitgadas èn dal reminent er d'impurtanza economica.





Finamiras da qualidad

Elements dal program

Las zonas natiralas e quasi natiralas offreschan pussaivladads da recreaziun e porschan experientschas per tut ils senns.

Las construcziuns ed ils implants vegnan projectads cun respectar la natira e la cuntrada.

La structuraziun dals abitadis tegna quint dals basegns da recreaziun e d'inscunters socials e prevesa spazis libers.

Las regiuns d'auta muntogna intactas restan intactas.

La cuntrada è en princip accessibla per tuts.

Las cuntradas mantegnan lur particularitads natiralas e culturalas. Surtut las cuntradas cultivadas èn mantegnidas ensemen cun las spezias che vivan en quellas.

5.1 Meglierar la percepziun conscienta da la natira e da la cuntrada.

5.2 Approfundar ils princips da la gestiun e dal svilup da la cuntrada, per exempel cun definir finamiras da qualidad; metter l'accent sin la furmaziun ed il perfecziunament professiunal.

5.3 Rinforzar las mesiras che favuriseschan in tractament durabel dals elements da construcziun en la cuntrada.

5.4 Promover la qualidad da viver en il conturn abità.

## Nus tuts furmain la cuntrada – en ina maniera u l’altra

La participaziun da la populaziun è il fundament da la democrazia. La pussaivladad da participar a la definiziun da las finamiras, a la planisaziun ed a la realisaziun da las mesiras da gestiun rinforza ils lioms cun l’ambient, en il qual nus vivain. Questa furma da participaziun pretenda ina percepsziun globala da la cuntrada ed in barat d’infurmaziuns efficient tranter tut las personas pertutgadas. Là nua che nus pudain percepir cun tut noss senns la natira e la cuntrada, per exempel cun observar la fauna, ir a la pestga, far picnic en il gaud, emprendain nus a conoscher meglier ils connexs ecologics.



Finamiras da qualidad

Elements dal program

Ils umans sa sentan bain en la cuntrada nua ch'els vivan.

La populaziun participescha cun senn da responsabladad a la gestiun da ses spazi da viver.

L'uman modifitgescha la cuntrada en ina mesira che respecta las capacitads d'adattaziun dals umans, dals animals e da las plantas.

6.1 Meglierar la communicaziun e la sensibilisaziun da la populaziun.

6.2 Promover las furmas participativas sco concepts per il svilup da la cuntrada; rinforzar la cooperaziun.



## Consum a credit da las resursas – tgi paja il quint?

Il terren fritgivel è disponibel en quantidad limitada. Il medem vala per la gronda part da las materias primas naturalas. Sche quest chapital da basa na vegn betg preservà, na pon las generaziuns futuras betg pli profitar da quel. Il terren ed autras resursas naturalas èn bains comunabels; reglar lur utilisaziun è in'incumbensa publica.





Finamiras da qualidad

Elements dal program

Il diever da daners  
publics tegna quint da  
la natira e da la cuntrada.

La cumpart da terrens  
rendids impermeabels na  
s'augmenta betg.

Il piazzament ed il trassé da las  
construcziuns èn selecziunads  
en accordanza cun la natira e la  
cuntrada. Las infrastructuras  
linearas èn regruppadas.

7.1 Meglierar la coerenza da las sub-  
venziuns publicas en quai che  
pertutga ils effects sin la cuntrada.

7.2 Verifitgar ils effects dals  
reschims instituziunals sin la  
cuntrada.

7.3 Examinar sche certificats e  
contingents negoziabels pon  
daventar novs instruments en  
il sector da la protecziun da la  
natira e da la cuntrada e sche  
quai è il cas, sviluppar tals.

7.4 Encuraschar la creaziun da  
marcas (labels) per products  
e servetschs che respectan la  
natira e la cuntrada.

7.5 Explotar las materias primas,  
l'energia ed autras resursas  
tenor ils principis dal svilup  
duraivel.

7.6 Ademplir nossas responsabla-  
dads sin nivel internaziunal.

## **Tgi ch'enconuscha la cuntrada po reagir a moda efficazia**

Las analisas da las tendenzas actualas mussan ch'ìls donns da la natira e da la cuntrada s'augmentan cuntinuadamain. L'efficacità da las mesiras dependa da l'observaziun attentiva e permanenta dal svilup dals fenomens. Pli baud ch'ìls problems èn conuschents e pli grondas èn las pussaivladads per als schliar. In dialog intensiv tranter tut ils participads è damai indispensabel.



Finamiras da qualidad

Elements dal program

La perscrutaziun applitgada ed il barat d'infurmaziuns tranter la perscrutaziun e la pratica vegnan sustegnids activamain.

Curs da scolaziun e da perfecziunament sensibiliseschan il public per ils interess da la natira e da la cuntrada.

Las midadas en la natira e la cuntrada vegnan scuvertas a temp ed i vegnan proponidas novas soluziuns.

Las incumbensas, las mesiras ed ils programs da muntada territoriala vegnan controlladas en vista a lur effect sin la natira e la cuntrada.

8.1 Stabilir proceduras da diagnosa tempriva, instalar il monitoring e controllas dals resultats per las incumbensas prioritaras.

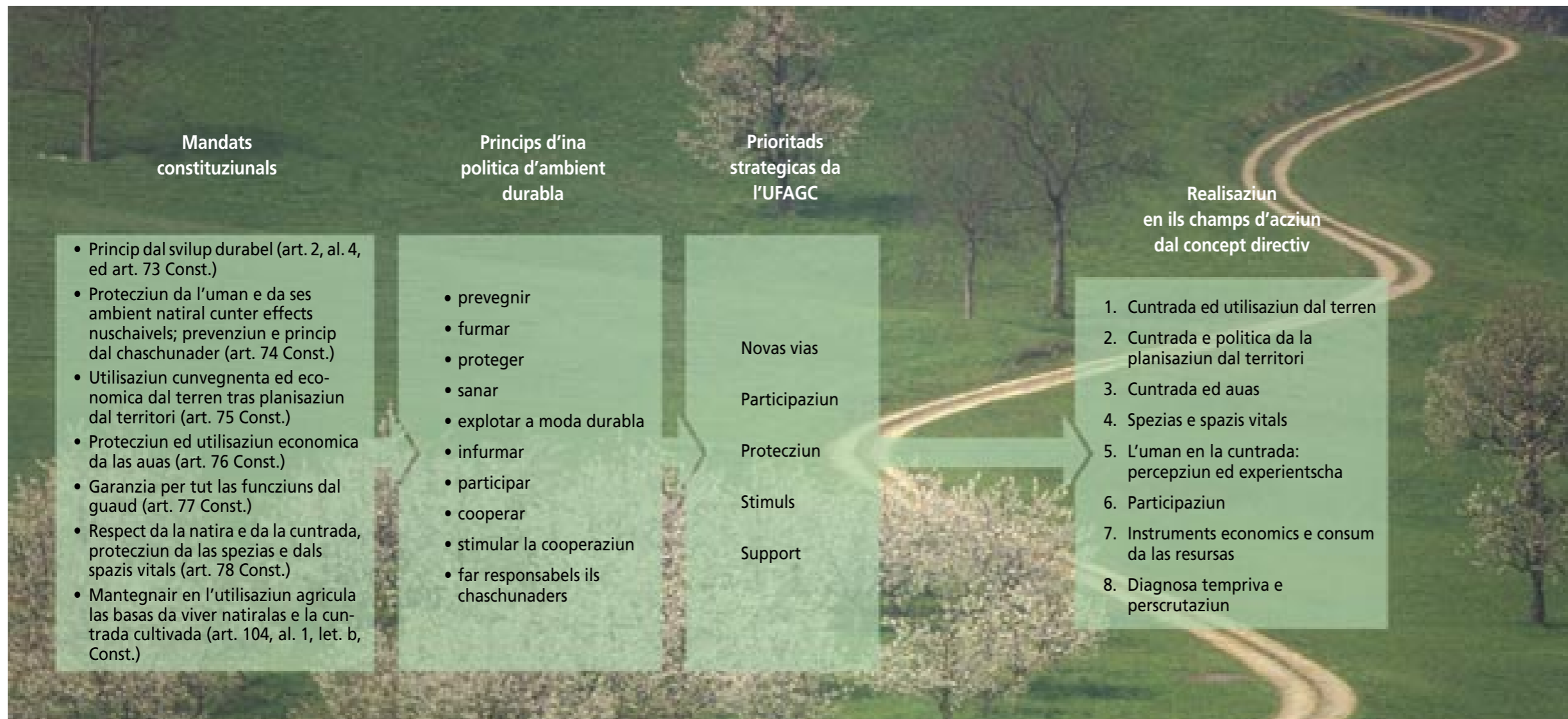
8.2 Sustegnair la perscrutaziun applitgada.

8.3 Promover la scolaziun ed il perfecziunament da las autoritads spezializadas e dals experts.

# Strategias

La realisaziun dal concept directiv da l'UFAGC succeda en il rom da las prioritads strategicas «novas vias», «participaziun», «protecziun», «stimuls» e «support». La communicaziun sa drizza surtut als partenaris sequents: servetschs da la

confederaziun e dals chantuns, associaziuns, instituziuns da perscrutaziun e da scolaziun e gremis interessads a la natira ed a la cuntrada.



## Impressum

### Editur

Uffizi federal d'ambient, gaud e cuntrada (UFAGC), CH- 3003 Berna, [www.umwelt-schweiz.ch](http://www.umwelt-schweiz.ch)  
L'UFAGC è in uffizi dal Departament federal per ambient, traffic, energia e communicaziun (DATEC)

### Team da project UFAGC

Gilbert Thélin (manader dal project), Pia Kläy, Meinrad Küttel, Benoît Magnin, Heinz Pfister, Andreas Stalder, Matthias Stremlow

### Consulenza externa

Jocelyn Bottinelli, Uffizi federal da cultura UFC ■ Paul Imbeck, responsabel per la protecziun da la natira e da la cuntrada dal chantun BL ■ Philippe Jacot-Descombes, responsabel per la protecziun da la natira e da la cuntrada dal chantun NE ■ Felix Kienast, Institut federal per la perscrutaziun da gaud, naiv e cuntrada (WSL) ■ Raimund Rodewald, Fundaziun svizra per la protecziun e la tgira da la cuntrada ■ Otto Sieber, Pro Natura ■ Willi Zimmermann, Cumissiu federala per la protecziun da la natira e da la patria

### Redacziun

Matthias Stremlow e Heinz Pfister

### Grafica

Hanspeter Hauser, AVD, Berna

### Index da las fotografias

**Cuverta:** erofotografia da la Svizra, Dübendorf (fund); **p.1:** erofotografia da la Svizra, Dübendorf (fund); Bruno Stephan Walder, UFAGC (sanester); Ashvin Gatha, Blonay (dretg); **p.2:** Bruno Stephan Walder, UFAGC; Emanuel Ammon, agentura da fotografia AURA, Lucerna (sut); **p.3:** Henri Leuzinger, Rheinfelden; Ashvin Gatha, Blonay (spievel);

**CA (champ d'acziun) 1:** Gabriela Brändle, FAL Institut da perscrutaziun per ecologia agrara ed agricultura, Turitg-Reckenholz; **CA2:** Nadja Athanasiou, Documenta Natura Berna; **CA3:** Ashvin Gatha, Blonay; **CA4:** Lorenz Heer, Berna; **CA5:** Christoph Bürki, Bienna; **CA6:** Alex Oberholzer, Soloturn; **CA7:** Roland Findeisen, Constanza; **CA8:** erofotografia da la Svizra, Dübendorf; **davosa pagina dubla:** Ashvin Gatha, Blonay.

### Translaziun

Ursulina Monn, servetsch da translaziun Lia rumantscha, Cuira

### Citats

UFFIZI FEDERAL D'AMBIENT, GAUD E CUNTRADA 2003 - Cuntrada 2020 - Concept directiv. Berna.

### Empustaziun

UFAGC, documentaziun, 3003 Berna  
Fax +41(0)31 324 02 16, e-mail [docu@buwal.admin.ch](mailto:docu@buwal.admin.ch)  
Internet: [www.buwalshop.ch](http://www.buwalshop.ch)

Numer d'empustaziun DIV-8407-R  
Questa publicaziun pon ins era retrair en tudestg, italian, franzos ed englais

© UFAGC, Berna, 2003